

Groeipunt 11: Brede blik

Filippenzen 3:

²⁰ *Wij hebben ons burgerrecht in de hemel, en van daar verwachten wij onze redder, de Heer Jezus Christus.* ²¹ *Met de kracht waarmee hij in staat is alles aan zich te onderwerpen, zal hij ons armzalig lichaam gelijk maken aan zijn verheerlijkt lichaam.*

1 Blik om ons heen

Soms wordt wel eens gedacht dat christenen bekrompen mensen zijn, alleen maar gefocust op de hemel en op geboden en verboden. Het tegendeel is waar. Ze hebben een brede blik, want ze richten hun blik niet alleen naar boven maar ook om zich heen en naar voren.

Maar klopt dat wel met wat Paulus zegt? In Filippenzen 3:20 staat immers: 'Wij hebben ons burgerrecht in de hemel.' In overeenstemming hiermee spoort Paulus ons in Kolossenzen 3:2 aan: 'Richt u op wat boven is, niet op wat op aarde is.' Wat wordt hiermee bedoeld?

Paulus' woorden doen denken aan Gezang 75 uit de Hervormde Bundel van 1938:

't Oog omhoog, het hart naar boven,

hier beneden is het niet!

't Ware leven, lieven, loven

is maar, waar men Jezus ziet.

Wat men hoor' of zie op aard'

is ons kostlijk hart niet waard.... (een bewerking van een gedicht van Jodocus van Lodenstein, 1677 †)

Wie deze woorden meent, staat met de rug naar de aarde. Christenen zijn in deze wereld dan pelgrims op doorreis. Ze zijn hier niet thuis en moeten zich hier ook niet hechten. Het enige dat telt is dat ze verlangen naar hun aanstaande verblijf in de hemel. Dit levensgevoel kwam vroeger veel voor onder christenen. Bij het tegenwoordige levensgevoel van gereformeerden past dit niet meer. Maar diep in hun hart denken velen toch soms: 'Eigenlijk zouden we niet zozeer op de aarde maar op de hemel gericht moeten zijn.'

Al komt dat niet met zoveel woorden in Filippenzen 3 naar voren, maar volgens het geheel van de Bijbel mogen we wel terdege volop op de aarde gericht zijn. Wereldmijding is allereerst om praktische redenen niet haalbaar. We zijn immers met allerlei vezels verbonden met personen, met dingen, met ons werk. Het is onnatuurlijk om onze leefwereld te negeren.

Wereldmijding is principieel gezien ook onjuist, want uit Genesis 1 blijkt dat deze aarde het product is van Gods scheppend spreken. Het is waar, in Genesis 3 wordt ons verteld dat de mens ontrouw is geworden aan God. Het gevolg daarvan is dat onder mensen en in de natuur destructieve krachten gaande zijn, waardoor we in allerlei verbanden op ellende stuiten. Toch wordt in Psalm 8:1,4 in reactie op de nacht gezegd: 'HEER, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde. U die aan de hemel uw luister toont - (...) de hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren door U daar bevestigd.' En in Psalm 19:2,5 staat over de dag: 'De hemel verhaalt van Gods majesteit, het uitspansel roemt het werk van zijn handen (...) Daar heeft Hij een tent opgeslagen voor de zon.'

Onze aarde laat dus nog altijd de glorie, de grootheid van God zien. Daarbij past helemaal niet dat je met de rug naar de aarde gaat staan. Willen we God als Schepper van alles eren, dan horen we onze blik om ons heen te richten zodat we betrokken zijn bij deze wereld. Zij is nu eenmaal Gods wereld, ondanks de duistere krachten die zich daar laten gelden. Daarom is het passend bij ons christen zijn dat we genieten van wat zich in de wereld aan ons voordoet, dat we gebruik maken van wat zij te bieden heeft en dat we nieuwsgierig onderzoek doen hoe alles in deze wereld werkt - uiteraard op voorwaarde dat we God danken als de bron van wat we in deze wereld ontvangen. De apostel Paulus zegt het in 1 Timoteüs 4:4-5 zo: 'Alles wat God geschapen heeft is goed. Niets hoeft te worden verworpen als het onder dank wordt aangenomen, want het is geheiligd door het woord van God en door het gebed.'

Dit alles neemt niet weg dat we nooit mogen vergeten dat het Gods plan is te komen tot een nieuwe hemel en aarde. Dat betekent dat onze blik om ons heen niet het een en al mag zijn. Al kunnen we de lof zingen op deze wereld omdat ze Gods wereld is, we mogen er niet verslingerd aan raken. Dan lopen we allereerst het gevaar dat we God als oorsprong van alles vergeten. Bovendien zien we er dan gauw aan voorbij dat de macht van de zonde is doorgedrongen tot in het gebinte van de schepping. Om in een goede balans met Gods wereld te leven moeten we de blik niet alleen om ons heen richten maar evengoed naar boven en naar voren, zoals uit Filippenzen 3:20-21 blijkt.

2 Blik naar boven

Wat betekent het dat ons burgerrecht in de hemel is en dat we ons moeten richten op wat boven is en niet wat op aarde is? We moeten ermee rekenen dat Paulus zich in beide teksten profileert tegenover z'n omgeving.

In z'n brief aan de Filippenzen zet hij zich af tegen toenmalige joden. Als over hen gezegd wordt: 'hun aandacht is alleen gericht op aardse zaken', bedoelt hij m.i. te zeggen: ze zijn verbonden met Jeruzalem in Palestina en vinden het voor hun redding noodzakelijk dat ze zich houden aan bepalingen over de besnijdenis en over rein en onrein eten. (Filippenzen 3:19)

In z'n brief aan de Kolossenzen zet Paulus zich af tegen toenmalige heidenen. Natuurlijk waren er Grieken en Romeinen die er hoge maatstaven op na hielden. Maar velen waren wel erg aardsgesind in die zin dat ze zich schuldig maakten aan allerlei wangedrag, zoals zedeloosheid en hebzucht (Kolossenzen 3:5).

Daártegenover verklaart Paulus: 'ons burgerrecht is in de hemel'. Daarmee geeft hij niet aan dat de hemel ons thuis is of ons einddoel, met als resultaat dat de aarde alleen maar ons tussenstation is. Paulus bedoelt te zeggen: de hemel is ons regeringscentrum, we staan ingeschreven in de burgerlijke stand van de hemel. We oriënteren ons dus niet op een plaats in een bepaald land of op een algemeen-aanvaarde mentaliteit. We oriënteren ons op een totaal andere plek: de hemel. En waarom doen we dat? Omdat Christus daar troont. En Hij heeft het beslissende voor ons gedaan. Hij heeft geboet voor alles waarin wij falen, met als resultaat dat er vrijspraak is voor ons en ons falen voor God niet meer telt. Ook is het een feit dat Christus in de hemel in ons voordeel alles bestuurt en aan de uitvoering werkt van zijn plan. Daardoor geldt dat we toekomst hebben: de chaos heeft niet het laatste woord. De band met deze Christus moet bij ons de doorslag geven. Vandaar dat Paulus ons in Kolossenzen 3:1 aanspoort: 'Streef dan naar wat boven is, waar Christus zit aan de rechterhand van God.' Is Hij op deze manier ons oriëntatiepunt, dan is Hij ook onze Heer: Hij heeft alles over ons te zeggen. Dat wij onze blik naar boven richten betekent dus in feite dat we ons afstemmen op de persoon van Christus en dan ook: dat we luisteren naar zijn Woord en ons laten leiden door zijn Geest.

Daarmee kan duidelijk zijn dat dit alles niet alleen een theorie is. Deze gerichtheid op de hemel moet zichtbaar worden in ons praktische leven op aarde. Ik noem twee dingen:

Verbonden met Christus kunnen we ontspannen leven:

We hoeven onszelf niet bij God in de gunst te werken: 'Ik moet eerst aan een hoge maatstaf beantwoorden!' Dat zou ons erg onzeker maken. We hebben Christus als advocaat in de hemel. Daardoor kunnen we tegenover God er gerust op zijn: zijn liefde gaat naar ons uit. Verder is het niet nodig om zelf de controle over de dingen te hebben en te houden: 'Als ik dit niet doe, dan...' Dat zou ons erg angstig maken. Dat hoeven we niet te laten gebeuren want Christus in de hemel heeft alle touwtjes in handen. Er mag ons van alles overkomen, nooit vallen we uit zijn hand.

Verbonden met Christus gaan we ook waardenrijk leven:

We zijn niet meer onszelf tot wet, vanuit de gedachte: 'Ik bepaal uiteindelijk zelf wat ik doe.' In dat geval worden goed en kwaad zomaar bepaald door de vraag of iets bijdraagt aan wat jij als jouw geluk ziet. Wie zo leeft, laat zich gauw gelden ten koste van de ander omdat jij vindt dat die ander jou in je streven naar geluk in de weg staat. Als gevolg hiervan voel je je onvermijdelijk eenzaam, want geven en dus een wederzijdse relatie is er niet bij. Als het goed is leeft een christen anders. Hij houdt zich aan Christus' Woord, geeft daarom op wat in Gods ogen slecht is en kleedt zich 'in innig medeleven, in goedheid, bescheidenheid, zachtmoedigheid en geduld', kortom: 'in de liefde', dat is de band die mensen 'tot een volmaakte eenheid maakt' (Kolossenzen 3:8,12,14). Hiervoor kies je als christen, ook als je niet meteen helder hebt hoe dit aan je geluk bijdraagt.

Paulus' uitspraak over ons burgerrecht in de hemel, onze blik naar boven, heeft dus een bijzondere betekenis. Het moet voor ons geen motief zijn om aan wereldmijding te doen, want dan zou dat ten koste gaan van onze verbondenheid met de aarde. Die uitspraak over ons hemelse burgerrecht is in Paulus' benadering juist een motief om hier op aarde een christelijke instelling erop na te houden. Stemmen we ons op deze manier af op Christus met zijn Woord, dan komt in zekere zin de hemel op aarde, hoe beperkt ook.

De breedte van onze blik blijkt ook hieruit dat we niet alleen met het hier-en-nu te maken hebben. Christus heeft voor ons ook een grootse toekomst in petto.

3 Blik naar voren

Christenen zijn er zeker van: ons leven mondt niet uit in het graf. We gaan een ongekende toekomst tegemoet. Daarom moeten we onze blik ook naar voren richten, naar de toekomst.

Met betrekking tot die toekomst moeten we onszelf overigens niet voor de gek houden. Dat deden sommige joden van toen. Die waren vol zelfvertrouwen: 'Met ons komt het wel goed, want wij zijn het uitverkoren volk en leven keurig volgens de wet.' Tegenwoordig kunnen mensen iets soortgelijks denken: 'Als ik maar genoeg aan mezelf werk, kom ik tot bloei. En moet ik me te zijner tijd tegenover God verantwoorden? Dan komt het wel goed, want ik heb altijd goed geleefd.'

De Bijbel roept ons op onszelf niet te bedriegen. Misschien heb je in je leven veel plezier en kom je aardig tot ontplooiing, maar dat geeft geen garantie voor de toekomst. Hier en nu is alles voorbijgaand. Paulus waarschuwt zelfs: wie los van God leeft, heeft geen uitzicht. Hij gaat z'n ondergang tegemoet.

Wil je toekomst hebben? Blijkens Filippenzen 3:20 moeten we ook daarvoor naar de hemel kijken, want 'van daar verwachten wij onze redder, de Heer Jezus Christus.' Dromers zien een vrederijk dichterbij komen dank zij menselijke activiteiten. Het heil is voor hen het resultaat van een doorgaande evolutie. Christenen weten dat hun redding niet opkomt uit onze realiteit, dat die geen menselijke zaak is. Onze redding komt uit de hemel, door toedoen van de unieke persoon van Christus. Hij geeft ons uitzicht.

Blijkens de woorden van Paulus is onze redding allesomvattend en strekt die zich uit tot en met onze lichamelijkeheid. Hij zegt het zo: Christus zal 'ons armzalig lichaam gelijk maken aan zijn verheerlijkt lichaam' (vs.21). Armzalig? Dat klinkt mensen die steeds met het verfraaien van hun lichaam bezig zijn vast raar in de oren. Toch moeten we het onder ogen zien: ons lichaam is het instrument van allerlei zonde, tot seksuele wandaden en moord toe. Ook is elk lichaam van ons ontlusterd door allerlei gebreken en gaat het uiteindelijk dood, waarna het tot ontbinding overgaat.

Maar als je bij Christus hoort en dus vol vertrouwen in zijn beloften je blik naar voren, naar de toekomst richt, kun je ervan overtuigd zijn: dat armzalige lichaam van mij wordt eens gelijk aan Christus' lichamelijke van na zijn levendwording. Het wordt dus luisterrijk, het wordt Geestelijk: Christus' Geest zal zijn stempel zetten op dat vernieuwde lichaam, waardoor dat onvergankelijk wordt en optimaal gaat functioneren. Daar kunnen we naar uitzien: nu hebben we qua lichaam nog met allerlei ellende en lijden te maken, dan zal onze lichamelijke perfect zijn en zullen we daarin alleen maar vreugde kennen. En dat alles dank zij Christus.

Onvoorstelbaar voor ons. We staan immers machteloos tegen de aftakeling als die zich in ons leven voordoet. We kunnen in zo'n situatie alleen maar tegen elkaar stamelen: 'Je moet leren daarmee te leven.' Dat geeft al aan hoe onvoorstelbaar die verandering zal zijn. Voor Christus is die een kleinigheid. Er staat immers dat Christus de kracht inzet 'waarmee Hij in staat is alles aan zich te onderwerpen.' Christus beschikt dus over voldoende macht om alles nieuw te maken. Daarom kunnen we terecht zingen: 'Stil maar, wacht maar, alles wórdt nieuw.' Christus staat daar garant voor. Op grond daarvan kunnen wij ervan overtuigd zijn: ons graf is niet het eindpunt, want ons lichamen bestaan krijgt eens een nieuw begin.

We moeten dus niet beperkt denken over Christus. Dat gebeurt soms wel. Dan wordt gedacht dat Hij alleen van betekenis is voor onze ziel, voor ons innerlijk. Het eindstation is dan ons niet-materiële, lichaamloze leven in de hemel. Als dat juist zou zijn, zou Christus ontrouw zijn aan deze aarde en aan dit lichamelijke bestaan van ons - terwijl alles 'door Hem en voor Hem is geschapen' (Kolossenzen 1:16) en Hij de schepping schraagt met zijn machtig woord (Hebreeën 1:3). Daarom blijft Christus vasthouden aan wat van Hem is en treedt Hij op de laatste dag vernieuwend op. Hij kan niet berusten in zonde en ellende.

Om dit alles is de verandering die komen gaat allesomvattend. Die betreft onze lichamelijke en heel deze wereld. Dat wordt allemaal nieuw. Natuurlijk is er een zekere breuk tussen nu en straks, want die vernieuwing komt door Christus vanuit de hemel. Maar er is ook een verbinding tussen wat in dit leven aanwezig is en het vervolg.

En weer geldt: dit alles is geen theorie die tot ons denken beperkt blijft. Het moet zichtbaar worden in onze praktische opstelling. Ik noem vier dingen:

Verbonden met Christus zijn we actief zijn in de wereld:

Nu deze wereld van Christus afkomstig is en in de toekomst vernieuwd wordt, weten we ons daar verantwoordelijk voor. In onze inzet beperken we ons dan niet tot het kerkelijke terrein. We zijn bezig waar we maar de ruimte hebben, dus in het brede leven. De wereld is immers niet onbelangrijk, zoals in het genoemde Gezang 75 beweerd wordt. De wereld is van God en er loopt min of meer een lijn van hier naar straks.

Verbonden met Christus zijn we zorgvuldig in ons werk:

We doen niet alsof we baas in eigen huis zijn. We laten ons dan ook niet door hebzucht leiden alsof we met onze eigen spullen te doen hebben. We staan als rentmeester in dienst van God en moeten eens verantwoording afleggen aan God. Ook hier beseffen we dat er een lijntje loopt naar straks.

Verbonden met Christus zijn we bescheiden, nuchter:

We fantaseren niet dat we fundamentele verbeteringen kunnen aanbrengen in deze wereld. Met onze kennis en kunde kunnen we onmogelijk een nieuw paradijs stichten. Dat gaat ons nooit lukken. Het beslissende daarvoor wordt verricht door Christus. Hij garandeert onze toekomst. Dat kan ons rust geven. Als we gedaan hebben wat we horen te doen, kunnen we voor de rest alles loslaten.

Ten slotte geldt ook hier dat de band met Christus ons in staat stelt ontspannen te leven:

We hoeven niet per se hiér aan onze trekken te komen, alsof het leven hier het een en al is. Dat is de kern van waarheid in Gezang 75: het draait niet om dit aardse leven. Het positieve hier is alleen een voorproef. Het grootse komt nog.

1-3 Slot

Als het goed is heeft een christen dus een brede blik. Hij kijkt allereerst om zich heen, in het besef dat hij rondkijkt in de wereld van z'n hemelse Vader. Verder kijkt hij naar boven, in het besef dat Christus in de hemel troont en Hij ons oriëntatiepunt is. Ten slotte kijkt hij naar voren, in het vertrouwen dat Christus vanuit de hemel werkt aan de totale vernieuwing van alles.

Nu we met deze brede blik in de wereld staan, moet de praktijk van ons leven daar ook bij passen, doordat we Christus daadwerkelijk navolgen. Daarmee geven we Hem de eer die Hem als onze Heer in de hemel toekomt.